

دانشگاه یزد

دانشکده هنر و معماری

«پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد معماری»

طراحی هتل چهار ستاره در منطقه طالقان

استاد راهنما:

دکتر سید علی اکبر کوششگران

استاد مشاور:

دکتر حمید ندیمی

دانشجو:

ارسطو تربتی

زمستان ۸۸

دیباچه

بزرگترین و ماندگارترین اثر انسان معماری است. آنجا که وی می‌کوشد تا با ساختن خود را از شدت‌های طبیعت برهاند و در عین حال همسو و همجهت با آن زندگی کند و خود را به عنوان عضوی جدا از طبیعت نانگارد، معماری را در فضائی متنهائی دستمایه کار خود قرار می‌دهد تا عضوی فعال و موثر و رو به رشد در طبیعت جای دهد. موضوع اقامت دائم و موقت انسان در هر جائی از اصلی‌ترین موضوعات معماری بوده و هویت آن را شکل می‌دهد. درست است که این دو گونه از اقامت، تفاوت‌های کارکردی زیادی با هم دارند، اما در هدف اصلی که آرامش و آسایش روحی و جسمی انسان است، مشترک هستند.

انسان زمانی آسایش را به تمامی تجربه می‌کند که ذهن، روح و جسمش در رفاه و آسایش باشد. این آسایش زمانی حاصل می‌شود که فرد با طبیعت و محیط اطرافش در تعادلی منطقی قرار گیرد. به طبع فضای حضور انسان نیز در این امر بی‌تاثیر نمی‌باشد و این فضا نیز در حالتی که الهامات محسوس و نامحسوسی از طبیعت داشته باشد، در اوج تاثیر گذاری خواهد بود.

امروزه هتل به عنوان یکی از عملکردهای موقت دائمی در عرصه گردشگری در جهان مطرح است. هتل‌ها در مکان‌های مختلفی در سراسر جهان قرار گرفته‌اند و فارغ از تشابه هویت در عملکرد، تفاوت‌های ظاهری بسیاری دارند. این تفاوت‌ها از عوامل متعددی ناشی می‌شود.

آمیختن طبیعت به عنوان مهد حقیقی انسان و عملکرد ثابت هتل به عنوان محلی برای اقامت موقت، و تاثیر گذاری دوجانبه این دو بر هم سوال اصلی این رساله و نهایتاً هدف طراحی را دنبال می‌کند. شناسائی و انتخاب طالقان به عنوان یک محل جغرافیائی که استعداد قرین شدن با این موضوع را دارد، گام دیگری در طراحی است. منطقه سرسبز طالقان، با طبیعت بکر و زیبا و بهره‌گیری از منظره دریاچه سد طالقان بستر

طبیعی مناسبی است که با وجود جاذبه های گردشگری فراوان هنوز مهجور مانده است. لذا برای قرین شدن هویتی مانند هتل در یک بستر طبیعی و استفاده از آرامش طبیعی آن، بسیار مناسب به نظر می رسد. حال که اصول ثابتی چون، هویت هتل و محل قراگیری آن مشخص شد، پرسش اصلی معمارانه، رخنمائی میکند. " یک هویت عملکردی اگر یک موقعیت مکانی را به درستی بپذیرد، در کالبد و ساختار آن چه اتفاقی میافتد؟؟" پرورش این سوال و پاسخ به آن هدف اصلی این رساله را تشکیل داده است.

این رساله درآمدی است بر امکان های تاثیر یک محیط بر کالبد و مکان یک طرح. چرا که هر هویت عملکردی، فارغ از فضاها و امکانات تعریف شده خاص خود، بنا بر اینکه در چه موقعیتی قرار گیرد، شکل ظاهری و چیدمان خاصی دارد. اگر تاثیر پذیری از محیط را اولین عامل سازنده کالبد یک معماری بدانیم (فارغ از سلیقه شخصی معمار)، تفاوت شکل معماری ساختمان ها با عملکردی واحد از آن ناشی میشود. در این رساله نیز طبیعت زیبا و سرسبز منطقه طالقان به عنوان یک بستر طبیعی یا توجه به پتانسیل های ویژه جذب گردشگر، به عنوان یک محیط طبیعی و عملکرد هتل به عنوان هویتی واحد و عملکردی خاص انتخاب شده است. در جریان رساله عناصر تشکیل دهنده فضاهای معماری و عوامل محیطی تاثیر گذار بر طرح مورد کنکاش قرار گرفته اند. اینکه کدام عوامل در محیط خاص طالقان می توانند بر شکل معماری هتل موثر باشند مورد شناسائی قرار گرفته و در طراحی لحاظ شده اند. نگارنده به شکل ایده آل بر این باور است که اگر تمامی عوامل موثر در محیط، به درستی شناسائی شود و با همراه با سلیقه، ابتکار و خلاقیت و همچنین اسفاده از فنآوری روز همراه شود، طرح حاصل منحصر به فرد خواهد بود.

طرح مسئله

از زمان های بسیار دور بشر برای شناخت بیشتر از محیط پیرامون خود و مکان های دور دست تر و اهدافی مانند تجارت و آموزش و ... به مسافرت میپرداخته است. از همان زمان که انسان تصمیم به اقامت در خارج از منطقه محل زندگی خود گرفت، به فکر ساختن اقامتگاههای موقت نمود. بارزترین این نمونه ها کاروانسراها هستند که در زمان صفویان به اوج زیبایی خود رسیدند. این کاربری ها در زمان حاضر بیشتر در غالب هتل ها و مهمانسرا ها نمود پیدا کردند. نقش بستن و به جلوه آمدن ساختمان یک هتل و یا هر اقامتگاه موقت، با توجه به نیاز اصلی انسان در اقامت، یعنی آسایش، مسلماً بر عهده معمار است. اوست که باید با مطالعه و غور کردن در افکار، احساسات و نیازهای انسان، فضایی ایجاد کند تا توسط هر بیننده ای قابل درک و استفاده باشد.

در این موضوع پیشنهادی (هتل چهار ستاره در منطقه طالقان) برای رساله کارشناسی ارشد، سعی شده با بهره گیری از طبیعت زیبای طالقان و منظر دریاچه سد، بهترین مکان، جهت استفاده از امکانات اقامتی و گردشگری و ... ایجاد شود که بیشترین تاثیر را از طبیعت گرفته باشد.

برای نیل به چنین هدفی بایستی سوال های زیر را بررسی کرد:

- ۱ - چگونه می توان به فضایی معنادار و متاثر از عوامل طبیعی طالقان، برای طراحی هتل دست یافت که تمامی امکانات لازم برای این کاربری را دارا باشد؟
- ۲ - چگونه ممکن است بتوان با درآمیختن تاثیرات محیط بر کالبد ساختمان و فن آوری و امکانات روز، با مبانی درونی انسان طالب آسایش و تفریح به فضای کاربردی دست یافت؟
- ۳ - با توجه به جنبه گردشگری در طالقان، چه جذابیت هایی باید در محدوده ایجاد گردد تا مخاطبین این مجموعه افزایش یابند؟

- ۴ - آیا محدوده مورد نظر، ظرفیت پذیرش چنین کاربری را در سطح فرا منطقه ای دارد؟
- ۵ - توجیه رفتارهای زیست محیطی طرح گردشگری، اقتصادی، جمعیتی، ... و فرآیند برنامه ریزی و طراحی سایت با تاکید بر طراحی منظر آن چیست؟
- ۶ - چه عوامل و معیارهایی می توانند به عنوان ارزشهای طراحی متاثر از بافت طالقان، به شمار آیند؟
- ۷ - چگونه می توان فضایی گسترده در این سطح با چنین کاربری پر مخاطبی ایجاد کرد
به نحوی که زندگی ساکنان در روستاهای اطراف تحت الشعاع قرار نگیرد و یا به نحوی
به ارتقاء سطح زندگی آنان منجر شود؟

فرضیه تحقیق

- ۱ - اگر یک هویت ثابت عملکردی در منطقه ای خاص قرار گیرد، مهمترین عامل شکل دهنده کالبد معماری، عوامل محیطی است.
- ۲ - یک مکان زمانی بالاترین حد از آرامش و آسایش را برای انسان ایجاد می کند که در تعادل منطقی با محیطش واقع شود.
- ۳ - هر کدام از عوامل محیطی مانند باد، خاک، شیب زمین، زاویه تابش آفتاب، میزان بارندگی، دید و منظر طبیعی و ... بر قسمتی از کالبد معماری اثر میگذارد و شکل خاص آن را موجب می شود.
- ۴ - با توجه به این اصل که منطقه طالقان، با دارا بودن امکانات طبیعی و زیربنائی مناسب، آب فراوان، طبیعت بکر و سر سبز، می تواند از قطب های گردشگری شمال کشور تبدیل شود و جایگزین مناسبی برای سوحل دریای مازندران باشد، احداث عملکردی مانند هتل با رعایت ضوابط زیست محیطی میتواند بر رونق اقتصادی این منطقه بیافزاید.
- ۵ - بی شک، طبیعت بکر و آرام و سر سبزی کم نظیر طالقان، نسبت به مناطق اطراف، در رسیدن به هدف اصلی حاصل از اقامت موقت در هتل که همان آرامش و آسایش است، بی تاثیر نیست. همین دلیل بهره گیری از این نعمت طبیعی برای فراهم آوردن بستری آرام و تا حدی دور از هیاهوی شهرهای امروزی، خالی از لطف نخواهد بود.
- ۶ - با توجه به این مطلب که ساختمان های بومی و کهنه منطقه طالقان از جلوه و شاخصه خاصی برخوردار نیستند، ساختمانی به زیبایی و روزآمد بودن هتل به عنوان مرکزی در منطقه بدل میشود و تشویقی است برای نوسازی و بهسازی ساختمان های فرسوده.
- ۷ - منطقه طالقان، دارای طبیعتی آرام و زیباست، سرسبزی، وجود آب شیرین جهت آشامیدن و آبیاری مزارع با کیفیتی بالاتر از آب آشامیدنی شهرهای اطراف، این مکان را به تفرجگاه زیبا و مفرح برای مردم ساکن در آن حوالی تبدیل کرده است. اما توسعه

آن به عنوان مرکز و حوزه نفوذ گردشگران، به عنوان نوعی جاذبه گردشگری جهت جذب توریست و سرمایه عمل کند.

۸ - کم توجهی مسئولان و مدیران استان به این بخش، باعث مهاجرت بسیاری از ساکنان به شهر های اطراف نظیر تهران، و قزوین شده است. ایجاد کاربری جدید در سطحی بالاتر از منطقه در زمان ساخت و بهره برداری، باعث اشتغال زایی و رونق اقتصادی و گردش سرمایه های منطقه و رشد این ناحیه می شود.

۹ - فاصله کم این منطقه (حدود ۷۰ کیلومتری) با شهر قزوین و تهران، انگیزه جذب مردم و دانشجویان را برای تفریح به این منطقه فراهم می آورد تا به جای پیمودن راهی طولانی تر برای دسترسی به نواحی جلگه خزر به این منطقه سرازیر شوند.

روش تحقیق

در این موضوع خاص، در گام اول تحقیق، به لحاظ جلوگیری از خطا در برخورد با موضوع، مفاهیم وابسته به موضوع تشخیص داده شده است. شرح هویت و بسط هر کدام از مفاهیم از طریق بیان ویژگیهای آن مفهوم، ممکن خواهد بود. که با بررسی تعاریفی که بزرگان از آن ارائه کرده بودند، بیان شده است. توصیف ساختار آن، چگونگی پیدایش آن، (کل و نوع) از طریق قرار دادن عناصر و ترکیب آنها با یکدیگر (کل و جزء)، در فصل دوم، تحلیل و تفسیر شده است.

از ملاکهای ارزشیابی این مفاهیم، سودمندی و ثمر بخشی، اهمیت و اعتبار، ثبات درونی و از همه مهمتر ارتباط هر مفهوم با مفاهیم دیگر در عرصه دانش های معماری و شهر سازی بوده است.

این مفاهیم در خدمت ابعاد نظریه ای تحقیق جهت همبستگی و وابستگی بین مفاهیم با زمان و مکان انجام شده و شکل میگیرد و بر پایه این کلیات جایگاه اجزاء روشن می شود. در حقیقت در این قسمت نسبت بین مفاهیم در قالب نظریه با زمان و مکان و موضوعات دانش معماری و شهر سازی تبیین و نقد خواهد شد. فرق عمده در این موضوع آن است که روند پدیدار شناسانه، غیر از گستره وسیع معماری در بحث گردشگری و محیط طبیعت و ارتباط و نیاز انسان به طبیعت نیز، اهمیت می یابد که به گستردگی ابعاد کار می انجامد.

به لحاظ دستیابی به پوشش کامل و نیل به هدف موضوع مورد نظر و کاربردی نمودن آن، در فصل سوم، بررسی تجربه ای جهانی به روش زبان الگویی مطرح و توصیف و تحلیل خواهد شد. در این بررسی ها سعی می شود نمونه مطرح مورد مطالعه قرار گیرد که از لحاظ بستر طبیعی بسیار به طرح شباهت داشته باشد.

در همین حین بررسی های تاریخی، محیطی، اجتماعی، فرهنگی، کالبدی بر پایه اطلاعات موجود در کتب و گزارشات موردی و استفاده از تحقیقات محلی، انجام خواهد پذیرفت.

در ادامه فرآیند پژوهش و در سطحی دیگر، با توجه به تمام موارد فوق و نتایج حاصل از آن مبانی نظری مطرح و از این دریچه اهداف، اصول و معیارهای طراحی تدوین می گردد.

در گام نهائی انگاره برخورد با فضا و آفرینش مکان از عوامل محیطی، که در مبانی نظری مطرح شده و تلفیق با ارزیابی شرایط ویژه (مکان و زمان) با رعایت اصول و معیارهای برنامه ریزی فیزیکی تدوین و در نهایت با ارائه گزینه ها و ایده های کلی و انتخاب گزینه بهتر به طراحی مجموعه و معماری هویت مورد نظر منجر خواهد شد.

فهرست تفصیلی

۱.....	دیباچه
۲.....	چکیده
۴.....	طرح مسئله
۶.....	فرضیه تحقیق
۸.....	روش تحقیق

فصل اول (پیمایش ادبیات موضوع)

• مقدمه فصل ۱:

۱-۱- بخش اول : فضا

۱۱.....	مقدمه
۱۱.....	۱-۱-۱- تعریف فضا
۱۳.....	۱-۱-۱-۱ فضای هستی
۱۳.....	۱-۱-۱-۲ فضای کیهانی
۱۵.....	۱-۱-۱-۳ فضای ادراکی
۱۶.....	۱-۱-۱-۴ فضای منطقی

- ۱-۱-۱-۵- فضای اقلیدسی ۱۶
- ۱-۱-۱-۶- فضای پراگماتیک ۱۷
- ۱-۱-۱-۷- فضای اسطوره ای ۱۷
- ۱-۱-۱-۸- فضای توصیفی ۲۰
- ۱-۱-۲- درک فضا ۲۰
- ۱-۱-۲-۱- جهت یابی فضا ۲۰
- ۱-۱-۲-۲- ترکیب بندی فضایی ۲۲
- ۱-۱-۲-۳- عینیت بخشیدن به فضا ۲۲
- ۱-۱-۲-۴- تداوم فضایی مثبت ۲۲
- ۱-۱-۳- تاثیر فضا در رفتار انسان ۲۳
- ۱-۱-۴- در هم تنیدگی فضاها ۲۳
- ۱-۱-۴-۱- شینتای فضا ۲۴
- ۱-۱-۵- نتیجه گیری ۲۵
- ۱-۲- بخش دوم: مکان
- ۱-۲-۱- مقدمه ۲۶
- ۱-۲-۱- مفهوم مکان ۲۶
- ۱-۲-۲- مفهوم فلسفی مکان ۲۷
- ۱-۲-۳- ماده مکان ۲۹

۳-۱-۲-۴- صورت مکان ۳:

۳۱-۱-۲-۵- شهود مکان ۳۱:

۳۲-۱-۲-۶- ساختار و ظرفیت مکان ۳۲:

۳۳-۱-۲-۷- روح مکان ۳۳:

۳۴-۱-۲-۸- ارتباط مکان با زمان ۳۴:

۳۵-۱-۲-۹- ارتباط مکان با فضا و زمان ۳۵:

۳۶-۱-۲-۱۰- ارتباط انسان با مکان ۳۶:

۳۷-۱-۲-۱۱- نتیجه گیری ۳۷:

۳-۱- بخش سوم: محیط

۳۸- مقدمه ۳۸:

۳۸-۱-۳-۱- تعریف محیط ۳۸:

۳۹-۱-۳-۲- ادراک محیط ۳۹:

۴۰-۱-۳-۲-۱- محرک های محیطی ۴۰:

۴۰-۱-۳-۳- محیط مصنوع ۴۰:

۴۱-۱-۳-۴- رخنه در محیط ۴۱:

۴۱-۱-۳-۵- نتیجه گیری ۴۱:

۴-۱- بخش چهارم: هویت

- ۴۲..... ۱-۴-۱- مفهوم هویت
- ۴۳..... ۲-۴-۱- مفهوم مکانی هویت
- ۴۵..... ۳-۴-۱- نتیجه گیری
- ۴۵..... نتیجه گیری فصل

فصل دوم (پرورش سوال رساله)

- ۴۷..... مقدمه فصل

۱-۲- بخش اول: محیط

- ۴۷..... مقدمه
- ۴۸..... ۱-۱-۲- محیط، بستر معماری
- ۴۹..... ۲-۱-۲- مکان و محیط
- ۵۱..... ۱-۲-۱-۲- نقش معمار در مکانمندی فضا
- ۵۲..... ۲-۲-۱-۲- اجزاء مکان در محیط
- ۵۵..... ۳-۲-۱-۲- ترکیب اجزاء مکان و محیط
- ۵۸..... ۳-۱-۲- ساختار محیط
- ۵۸..... ۴-۱-۲- اندام های ساختاری محیط

- ۵۸..... ۱-۴-۱-۲- توپوگرافی
- ۶۰..... ۲-۴-۱-۲- عوامل اقلیمی
- ۶۰..... ۱-۲-۴-۱-۲- نور
- ۶۲..... ۲-۲-۴-۱-۲- باد
- ۶۳..... ۳-۲-۴-۱-۲- آب
- ۶۵..... ۴-۲-۴-۱-۲- پوشش گیاهی
- ۶۶..... ۵-۲-۴-۱-۲- خاک
- ۶۷..... ۶-۲-۴-۱-۲- اکولوژی حیات وحش
- ۶۸..... ۷-۲-۴-۱-۲- درجه حرارت هوا
- ۶۸..... ۳-۴-۱-۲- عوامل موثر در محیط فیزیکی و طبیعی زمین
- ۶۹..... ۴-۴-۱-۲- عناصر تاریخی و منحصر به فرد
- ۶۹..... ۵-۴-۱-۲- دید ها و منظر ها
- ۷۰..... ۵-۱-۲- نشانه ها
- ۷۱..... ۶-۱-۲- نتیجه گیری
- ۷۲..... نتیجه گیری فصل

فصل سوم (معرفی موضوع طراحی)

- ۷۳..... مقدمه فصل

۳-۱- بخش اول: چرائی انتخاب موضوع

- مقدمه ۷۴
- ۳-۱-۱- هتل به عنوان هویتی با کاربری ثابت ۷۴
- ۳-۱-۱-۱- هویت هتل (چیستی موضوع) ۷۵
- ۳-۱-۲- پتانسیل خاص منطقه برای گردشگری ۷۶
- ۳-۱-۳- نتیجه گیری ۷۷

۳-۲- بخش دوم: معرفی سایت طراحی

- ۳-۲-۱- معرفی استان تهران ۷۸
- ۳-۲-۱-۱- ناهمواری ها ۷۹
- ۳-۲-۱-۲- آب و هوا ۸۰
- ۳-۲-۱-۳- منابع آب ۸۱
- ۳-۲-۲- وضعیت جغرافیایی و اقلیمی طالقان ۸۲
- ۳-۲-۲-۱- حدود ۸۴
- ۳-۲-۲-۲- گویش و دین ۸۴
- ۳-۲-۲-۳- طالقان در باستان ۸۵

۳-۲-۴- طالقان درگذر زمان..... ۸۶

۳-۲-۵- طالقان در عهد ناصری..... ۸۶

۳-۲-۶- طالقان در سالیان اخیر..... ۸۸

۳-۲-۷- مشاهیر طالقان..... ۸۸

۳-۲-۸- سد طالقان ۸۹

۳-۲-۹- معرفی موقعیت قرارگیری بستر طرح ۹۰

۳-۲-۱۰- معرفی تصویری سایت ۹۳

۳-۲-۱۱- نتیجه گیری ۹۸

۳-۳- بخش سوم: بررسی نمونه موردی

مقدمه ۹۹

۳-۱- هتل کینگ فیشر ۹۹

۳-۲- نتیجه گیری ۱۰۷

۳-۴- بخش چهارم (برنامه کالبدی)

مقدمه ۱۰۹

۳-۱- تفکیک فضاها ۱۰۹

۳-۲- پارکینگ ها ۱۱۰

۳-۳- تاسیسات مرکزی ۱۱۱

۱۱۲..... ۳-۴-۴- قسمت پذیرایی و رستوران

۱۱۳..... ۳-۴-۵- قسمت ویژه (انتظامات)

۱۱۴..... ۳-۴-۶- سالن همایش

۱۱۵..... ۳-۴-۷- قسمت های اقامتی

۱۱۵..... ۳-۴-۸- نتیجه گیری

• ۱۱۶..... نتیجه گیری فصل

فصل چهارم (اصول و روش های طراحی)

• ۱۱۷..... مقدمه فصل

۴-۱- بخش اول: کالدهای منتج از محیط

۱۱۸..... مقدمه

۱۱۹..... ۴-۱-۱- نحوه استفاده از شیب زمین

۱۲۰..... ۴-۱-۲- دید و منظر

۱۲۰..... ۴-۱-۲-۱- دریاچه سد طالقان

۱۲۱..... ۴-۲-۲- طبیعت سبز اطراف

۱۲۲..... ۴-۱-۳- زاویه تابش خورشید و نحوه چیدمان فضاها اقامتی با توجه به نور خورشید

۴-۱-۴- استفاده از معماری پایدار ۱۲۳

۴-۱-۵- مصالح به کار رفته با توجه به محیط ۱۲۶

۴-۱-۶- فضاهای شب و روز ۱۲۶

۴-۱-۷- پارکینگ ها ۱۲۶

۴-۱-۸- استفاده از باد ۱۲۷

۴-۱-۹- استفاده از گیاهان برای کنترل نور خورشید ۱۳۲

۴-۲- بخش دوم (استانداردها و ضوابط)

مقدمه ۱۳۳

نتیجه گیری فصل ۱۳۶

• موخره ۱۳۷

فهرست منابع و مآخذ ۱۳۹

مدارک طراحی

فهرست تصاویر

فصل اول

تصویر شماره (۱)، کهکشان راه شیری در فضای کیهانی ۱۴

تصویر شماره (۲)، نمونه ای از فضای ادراکی محسوس ۱۵

فصل دوم

تصویر شماره (۳)، محدود شدن فضای بیکران کوهستان با مکانمندی توسط یک روستا در دامنه کوه.. ۵۱

تصویر شماره (۴)، صورت مکانی یک گذرگاه کوهستانی با استفاده از اجزای محیط ۵۴

تصویر شماره (۵)، مکانی حاصل از ترکیب نظم انسانی و طبیعت ۵۷

تصویر شماره (۶)، حرکت در یک مسیر شیب دار ۵۸

تصویر شماره (۷)، چشم انداز مناسب در معماری روی سطح شیب دار ۵۹

تصویر شماره (۸)، تفاوت در تابش نور آفتاب در ساعات مختلف روز ۶۱

تصویر شماره (۹)، تفاوت در شکل معماری برای استفاده از آفتاب ساعات روز ۶۱

تصویر شماره (۱۰)، بادگیر معماری استقبال باد ۶۲

تصویر شماره (۱۱)، واکنش شکلی معماری به عامل اقلیمی باد ۶۳

تصویر شماره (۱۲)، بالابردن یا ختمان از روی زمین برای هدت باد و خشک شدن رطوبت کف آن ۶۴

تصویر شماره (۱۳)، رشت، بارش زیاد باران شکل شیبدار سقف ها را موجب شده است ۶۴

تصویر شماره (۱۴)، ویلائی در حاشیه سد طالقان جهت استفاده از دید مناسب ۶۵